

senior AKTUELLT

KRISTDEMOKRATISKA SENIORFÖRBUNDET

NUMMER 01-2023

Digitalisering – på gott och ont

Mångfald berikar
i hemtjänsten SID 12

Dags för gemenskap
på recept SID 11

En politik med seniora ögon

I det populära TV-programmet "På spåret" möter vi frågan "Vart är vi på väg?". Programledaren ger ledtrådar som allt tydligare talar om resmålet. Ofta får jag samma fråga men med en undran om "Vart är Kristdemokraterna på väg?"

När frågan om Kristdemokraternas väg kommer upp citerar jag gärna partiets principprogram där det står att Kristdemokraterna för en politik som har människovärdet och de etiska grundvärdena i centrum. Vår människosyn utgår ifrån att varje människa är en unik och oersättlig individ. Att omsätta detta i praktisk politik är vår utmaning.

Att företräda ett värdeorienterat parti som Kristdemokraterna innebär att man lätt utsätts för häftig kritik

från partiets fiender. När ledande Kristdemokrater medvetet eller omedvetet handlar mot sådant som utgör grunden för partiets politik blir därför den mediala uppmärksamheten stor. Partiets belackare är också medvetna om att det gör ont djupt i partiets själ.

Det krävs nu en respekt för den politik som partiets medlemmar gemensamt har kommit fram till. Partiets seniorer kan bidra till utvecklingen med sina erfarenheter. Många står med ena foten i det förflutna och den andra i framtiden. De båda perspektiven är viktiga för ett parti med Kristdemokraternas ambitioner.

I KD Seniors rapport "En politik med seniora ögon", som togs fram till valet 2022, finns goda exempel på en utvecklingslinje grundat i

partiets principprogram och med riktning mot framtiden. Rapporten lyfter fram KD Seniors fokusfrågor och pekar på vad som behöver åtgärdas. Med rapporten vill seniorerna ge sitt svar på frågan vart vi är på väg.

Sverige behöver verkligen ett kristdemokratiskt parti, som står för en demokrati byggd på kristen människosyn och värdegrund.

LARS O. MOLIN
Förbunds-
ordförande

Vi ska vara med och påverka

BEHÖVS DET verkligen ett seniorförbund?

Den frågan får jag som förbundssekreterare ibland, och jag tycker att svaret självklart är ja.

Vi är många som kan kalla oss seniorer i Sverige idag, och vi utgör ingen homogen grupp. Inte skulle man slå hop alla människor mellan 15 och 45 år till en grupp och utgå ifrån att de har ungefär samma erfarenheter, önskemål och behov. Men så görs allt för ofta med människor mellan 65 och 95. Och man benämner oss dessutom som "våra äldre". Vilka är då dessa "våra"?

Seniorers olika men samlade erfarenheter behöver tas tillvara i samhället på många sätt.

Vi har överblick, och vi kan blicka tillbaka. Vi har faktiskt möjlighet att på riktigt lära av historien. Vi har varit med förr!

Hur och var ska vi komma till tals? Vi har en riksdag och en regering där medelåldern är förhållandevis låg. Det behövs fler beslutsfattare med erfarenhet.

BEHOVET AV arbetskraft i samhällets olika institutioner har gjort att äldre allt mer ses som en tillgång, och många fortsätter arbeta inom vård, skola och rättsväsende.

Därför är det viktigt att som KD Senior och KD vill reformera arbetsmarknaden så att den som vill arbeta efter pensionsåldern ska

ha rätt att göra det, och mer på sina villkor.

KD Senior behövs för att påverka och bilda opinion för ett bättre samhälle.

DÄRFÖR GER VI UT denna tidning. Vi ordnar också Café Senior och bjuder in intressanta föredragshållare. De vi haft under 2022 har till exempel handlat om bistånd, bedrägeribrott och om pensionssystemet. Under 2023 kommer vi också att ordna sådana träffar digitalt.

MARIA WILHELMSON
Förbundssekreterare

"Nu kan vi äntligen genomföra vår politik!"

Dan Hovskär är riksdagsledamot och Kristdemokraternas äldrepolitiska talesperson. Han är arbetande ersättare i Socialutskottet.

– I regeringsställning kan vi få igenom vår äldrepolitik, säger han.

Äldrepolitik var ett av Kristdemokraternas fokusområden i valrörelsen, men kom lite i skymundan, säger Dan Hovskär.

Nu kan man råda bot på det.

– I regeringsställning har vi stora möjligheter att ta upp och prioritera dessa frågor, säger han.

En hel del är redan genomfört: som satsning mot ofrivillig ensamhet, något som Jakob Forssmed, idag socialminister, outröttligt stred för som riksdagsledamot.

Många äldre lider brist på gemenskap, och kommuner, civilsamhällets organisationer och kyrkorna kan söka bidrag att ordna mötesmöjligheter.

– Det är kristdemokratisk politik rakt ut i kommunerna, säger Dan Hovskär, och poängterar vikten av att även civila organisationer och kyrkor har möjlighet att få dessa pengar.

Tidigare i år var Dan Hovskär en av arrangörerna av ett seminarium i riksdagen, i ämnet ålderism.

Hur ska vi kunna motverka problemet med diskriminering och negativa attityder till äldre i vårt samhälle?

Dan Hovskär tar ett exempel: Ett flexibla arbetsliv.

FOTO: KRISTDEMOKRATERNA

Dan Hovskär är äldrepolitisk talesman för Kristdemokraterna.

Det är viktigt att undanröja hinder för äldre personer att kunna arbeta vidare, och utvecklas i arbetslivet. Med bättre villkor, både för arbetstagare och arbetsgivare. En god sak, anser han, är att arbetsgivaravgiften tas bort för den som fyllt 69 år. Många vill fortsätta arbeta även efter pensionsåldern. Och samhället behöver arbetskraften, särskilt i vård, skola och omsorg.

– Det finns så mycket kunskap och erfarenhet som inte tas tillvara idag, säger Dan Hovskär.

Ett annat exempel är att kommunerna kan söka statliga medel för att bygga nya trygghetsboenden.

FÖR DAN HOVSKÄR blev Kristdemokraterna det självklara valet när han som tonåring ville engagera sig politiskt. Han läste först alla partiers program.

Så småningom blev han gruppleddare för KD i Falköping.

I yrkeslivet arbetade han främst med psykisk ohälsa hos unga.

Den ohälsan är utbredd även hos äldre, särskilt äldre män. De är i majoritet när det gäller självmord.

KD Senior har motionerat till ett riksting, och fått bifall, om ett nationellt centrum som ska forska och tillhandahålla kunskap i äldrepsykiatri

– En viktig fråga att ta tag i, säger Kristdemokraternas äldrepolitiska talesperson.

– Även här kommer arbetslivets villkor in, många tappar sina sociala kontakter när de slutar jobba, och det leder till ensamhet och kanske depression.

Dan Hovskär är även engagerad i problemet med bedrägerier, som ofta drabbar äldre. Han har ställt en fråga i riksdagens kammare, om hur man ska kunna stoppa och lagföra dessa.

MARIA WILHELMSON

FAKTA

NAMN: Dan Hovskär

POLITISKT UPPDRAG: Riksdagsledamot för KD sedan 2022. (Invald för Västra Götaland östra)

Suppleant i flera av riksdagens utskott, och Kristdemokraternas talesperson i frågor som rör äldre och funktionshindrade.

FÖDD: år 1970

BOR: i Falköping

FAMILJ: Hustru och två döttrar

ARBETE: Har arbetat inom psykiatriveården, främst med ungdomar.

ÖVRIGT: Engagerad i Pingstkyrkan, spelar elbas, och tillbringar gärna ledig tid i fritidshuset vid havet i Bohuslän.

Tack vare KD får fattiga barnfamiljer mer i bostadsbidrag

Regeringen föreslår att tilläggsbidraget i bostadsbidraget för barnfamiljer höjs. Detta tack vare att Kristdemokraterna i regeringen varit drivande i frågan. De som har det allra svårast ekonomiskt kan nu komma att få mer stöd för att klara vardagen.

Det tuffa ekonomiska läget har bidragit till att många hushåll fått kraftigt höjda utgifter, inte minst för livsmedel. Priset på livsmedel har ökat med 22 procent det senaste året.

Det påverkar speciellt barnfamiljer med låga inkomster. Som kompensation får barnfamiljer som har bostadsbidrag ett tilläggsbidrag, som skulle sträcka sig till och

ISTOCKPHOTO

Sex av tio som får bostadsbidrag är ensamstående kvinnor med barn.

med 30 juni 2023. Tack vare KD, som drivit frågan i regeringen och i samtal med SD, förlängs tiden för bidraget till att gälla från 1 juli och året ut. Det höjs dessutom, från 25 procent till 40 procent av ordinarie bostadsbidrag. Bidraget betalas ut automatiskt.

Det innebär ett ekonomiskt stöd på upp till 2100 kronor per månad jämfört med tidigare 1325 kronor och är en del av regeringens vårändringsbudget för 2023. Omkring 111 000 hushåll tar emot bostadsbidrag varje månad. Sex av tio är ensamstående kvinnor med barn. Bostadsbidraget är en inkomstprövad socialförsäkringsförmån som har såväl bostadspolitiska som familjepolitiska syften.

Det har funnits andra förslag, som att höja barnbidraget, men genom att istället höja bostadsbidraget når man de som har det sämst

ställt. Barnbidrag får alla föräldrar, rika som fattiga.

— Familjen är samhällets grundsten. I denna svåra tid stöttar regeringen ekonomiskt utsatta föräldrar, säger Ebba Busch, KD.

MARIA WILHELMSON

FAKTA

Fler kvinnor än män får bostadsbidrag. Bland de barnfamiljer som fick bostadsbidrag 2021 var 58 procent ensamstående kvinnor och 11 procent ensamstående män. Knappt en tredjedel av de barnfamiljshushåll som fick bostadsbidrag bestod av sammanboende sökande.

Källa: Försäkringskassan

Ebba Busch, vice statsminister, energi- och näringsminister och partiledare, KD.

Det här är kristdemokrati – en världsvid ideologi

"Enligt personalismen är människan förnuftig och därmed moraliskt ansvarig för sina handlingar", skriver Henrik Friberg Fernros i boken Kristdemokrati – människosyn, etik, politik. Han är en av tio välmeriterade författare i en antologi med Per Landgren som redaktör. Utgiven av Civitas idéinstitut, Timbro förlag.

DEN SOM FÖLJER dagspolitiken kan undra om den kristdemokratiska grundtesen om att människan är förnuftig, verkligen stämmer. Men vid läsningen av den här boken måste man höja sig över dagens politiska käbbel och tänka ideologiska strömningar. Här får man hjälp med många begrepp såsom personalism, naturrätt, ofullkomlighet, teism, naturalism etcetera.

Stora delar av boken rör sig på ett teoretiskt och filosofiskt plan, men några delar är mer konkreta och praktiska.

Den som har valt Kristdemokraterna kan ha olika skäl till det. Man kanske har läst partiprogrammet och fastnat för vissa sakfrågor. Man kan ha mött goda företrädare för partiet. För några handlar det om ideologin. Och förr eller senare stöter vi nog alla på politiska frågor som aktualiserar ideologin och politikens filosofiska grund.

Den här boken ger en synnerligen god hjälp att förstå den krist-

demokratiska rörelsens ideologiska fundament. Men kan förstås sträckläsa boken, men en av dess stora fördelar är att man också kan bläddra lite här och där och hitta värdefulla bidrag till en bättre förståelse av den kristdemokratiska politiken.

Förutom den filosofiska grunden, får vi historiska tillbakablickar. Vilka strömningar under 1800-talet ledde fram till kristdemokratins bildande? Vilka sociala frågor var det som var så viktiga för Konrad Adenauer, när han tog tag i det söndertrasade Europa för att bygga något socialt och ekonomiskt hållbart av det fysiskt och moraliskt sönderbombade Tyskland?

BOKEN GER VIDARE en översiktlig genomgång av de kristdemokratiska partierna. Och vi inser snart att den svenska politiska diskursen mer eller mindre helt har missat den världsvida kristdemokratiska rörelsens stora betydelse. Den här boken hjälper oss att vidga vår horisont.

I Socialdemokraternas Sverige finns inget annat annat av värde än socialism och liberalism. Utöver det finns bara moraliskt förkastlig politik, benämnd höger, konservativ, reaktionär och bakåtsträvande. Den här boken benär upp vad de olika ismerna handlar om. Den hjälper oss att förstå skillnaden mellan liberalism, socialism, konservatism och kristdemokrati, vad

dessa politiska skolor verkligen står för och vad de har för ursprung. En nyttig lektion för kristdemokratiska politiker.

VI FÅR EN lektion i ofullkomlighet, ett begrepp som ingen annan politisk rörelse tycks kännas vid. Men i kristdemokratin är det ett centralt begrepp som kan ingjuta hopp i osäkra politiker och som har stor betydelse för konkreta ställningstaganden inom alla områden, inte minst inom socialpolitiken och det juridiska fältet.

Köp den här boken. Ögna igenom den. Du kommer att fastna än här, än där. Och du kommer ha stor nytta av den i dina politiska uppdrag, eller som ren allmänbildning.

ANDERS TIGER
gruppledare KD Nacka

Bedrägerier lönar sig – ett av de mest omfattande brotten i dag

Mobilen ringer hos Astrid Larsson. Hon svarar.

– God eftermiddag, har jag kommit till Astrid Larsson?

– Ja, det stämmer.

– Jo, jag heter Niclas och ringer från Elgiganten.* Är det så att du nyss har köpt en dator för 25 400 kronor?

– Nej, nej, absolut inte...

– Vi trodde ju det, för jag ser här att den är inhandlad i Upplands Väsby, och Ni bor ju i Skövde. Ni är utsatt för ett bedrägeri, det är ju så vanligt nu för tiden. Och tyvärr kommer pengarna att dras från ert konto.

– Men, men ...vad ska jag göra nu?

– Ni ska genast ta kontakt med Säkerhetsavdelningen på er bank så hjälper de er.

– Säkerhetsavdelningen? Men hur...?

– Jag kan hjälpa till och koppla er dit.

Strax hörs en ny röst.

– Välkommen till Säkerhetsavdelningen. Ni är placerad i kö. Det blir strax er tur.

(Lite soft music...)

– Du talar med Johanna. Vad kan jag stå till tjänst med?

Och så fortsätter det. Astrid Larsson uppmanas att dela med sig av sina uppgifter och att logga in i sin bank, och så vidare...

Innan hon vet ordet av är hennes konto tömt. Pengarna delas upp och skickas blixtnabbt vidare till flera konton. Dessa konton innehas av personer som finns i nätverk

Äldre personer är särskilt utsatta för bedrägeriförsök.

över hela landet och är svåra att spåra.

Dessa är bedragarna

Enligt polisen är det inte alltför unga personer, flera har arbetat med försäljning och är bra på att tala med kunder. De är IT-kunniga och har ett vårdat språk.

Ibland någon åkt fast, har det visat sig att stora skulder, kanske på grund av spelmissbruk, ligger bakom kriminaliteten. På senare tid har man noterat att den organiserade brottsligheten har hittat hit. Uppemot 75 procent av bedrägerierna kan vara kopplade till denna. Det är ett mycket lukrativt brott. Enkelt att genomföra, risken att bli upptäckt är liten och straffen låga.

MARIA WILHELMSON

* I exemplet ovan utger sig bedragaren att ringa från Elgiganten. Ett välkänt företag med stort förtroendekapital. Det kan förstås lika väl vara någon som låtsas ringa från en annan butik, en myndighet, Polisen, försäkringskassan, Skatteverket.

- 1 Lägg på luren om samtalet känns obekvämt, stressande eller konstigt.
- 2 Logga inte in med dosa eller BankID på någon annans uppmaning. Lämna inte ut lösenord eller koder till någon.
- 3 Banken ringer aldrig för att be dig logga in eller lämna personliga uppgifter.

För mer tips besök gärna:

- sakerhetskollen.se
- polisen.se
- svarlurad.se

"Lagstiftningen och bankernas ansvar måste ses över"

Erik Slottner, KD, är Civilminister med ansvar för digitaliseringen av vårt samhälle. Han ser utvecklingen som både självklar och önskvärd men ser också problemen som följer med. Till exempel bedrägeribrotten.

Innan han blev minister var Erik Slottner borgarråd i Stockholms stadshus, med ansvar för äldre- och trygghetsfrågor.

I dag har han konsumentfrågor och digitaliseringen av samhället som två viktiga ansvarsområden.

Användningen av Artificiell intelligens, (AI) och digitaliseringen av samhället är en utveckling som Erik Slottner både bejaktar och ser som självklar.

– Samhällsvinsterna är enorma, säger han. Han tar ett exempel:

– Den beräknade nyttan i den offentliga förvaltningen beräknas handla om 140 miljarder per år. Digitaliseringen underlättar arbetet i vård och omsorg, i infrastruktur, handel med mera.

Digitala brevlådor

I dag sker den mesta kommunikationen från och till myndigheter och människor emellan genom mejl, som är kostnadsfritt. På Skatteverkets hemsida kan man till exempel skapa en egen digital brevlåda. Att skicka brev med den traditionella postgången är dyrt.

FOTO: REGERINGEN

Erik Slottner, KD, civilminister.

Kuvert, papper, frimärken kostar. Dessutom är posthanteringen osäker idag. Många har långt till sin egen postlåda och man kan inte vara säker

på att ett brev kommer fram i tid, eller ens når adressaten.

Därför utreds hur man ska kunna skapa en allmän digital postlåda.

"Samhällsvinsterna är enorma. Det är varken önskvärt eller möjligt att stoppa utvecklingen"

Det finns förstås nackdelar som följer med den moderna tekniken.

Ett problem är att digitalisering och bedrägerier hänger intimt samman. Många som drabbas av denna kriminalitet är äldre. Detta problem har KD Senior uppmärksammat, bland annat genom ett seminarium på temat, den 13 april i Örebro.

Bedrägerierna genomförs med dator och telefonsamtal.

Före mobilernas intåg var bankrån och värdetransportrån mycket vanliga.

I och med att kontanthanteringen är närapå obefintlig i dag, är det privatpersoners konton som länsas.

– Personrån fanns förstås förr också, säger Civilministern. Och som idag, inbrott, och att kriminella lurar sig in hos någon och stjälar värdesaker.

– Men summorna som stjäls från personers bankkonton är så mycket större jämförelsevis, säger han.

Trots att bedrägerier är ett prioriterat brott hos polisen är de svåra att upptäcka, utreda och lagföra. Straffen för dem som åker dit är låga.

– Det finns luckor i lagen som måste täppas till, lagstiftningen har inte hängt med, konstaterar Erik Slottner. Även bankernas rutiner, regler och ansvar behöver ses över.

Något som för närvarande diskuteras är att staten kan ta ansvar för E-legitimation. Det skulle kunna öka tryggheten. I dag är det ett privat företag som tillhandahåller tjänsten BankID.

– Även om alla inte gillar den digitala utvecklingen, så är personer över 60 år flitiga användare av internet och digitala tjänster. De allra flesta har en smart phone, påpekar Erik Slottner.

Information och utbildning

Det finns människor som har svårt att klara av det digitala, det kan vara personer med funktionsnedsättning, till exempel neuropsykiatriska, men det måste lösas på andra sätt än att försöka stoppa utvecklingen, slår ministern fast.

– Det krävs information och utbildning. Stöd. Kommunerna har ett ansvar.

När det gäller kontanternas vara eller inte, en diskussion som är livlig inte minst bland KD Seniors medlemmar, så ligger den frågan inte på civilministerns bord.

MARIA WILHELMSON

"Samhället kan väl inte kräva att alla ska ha en smart phone"

Myndigheterna har ett krav på sig att erbjuda service till alla – men lever inte upp till det

Torsten Elofsson är före detta polis med lång och varierad yrkeserfarenhet bakom sig. Han har arbetat med bedrägeribrott under flera år. När han gick i pension 2014 engagerade han sig i Kristdemokraterna. Han understryker att han inte är emot digitaliseringen av samhället, men ser dess negativa följder. Och dem vill han uppmärksamma så att de rättas till.

I en motion till riksdagen vill han att den enskilde ska ha rätt att välja sätt att kommunicera med myndigheter, banker och företag.

— När kunde du gå in på ett bankkontor senast, frågar han retoriskt. Den traditionella kundservicen har stängts ned. Men inte kan väl ett samhälle kräva att alla medborgare ska ha en smart phone?

Torsten Elofsson konstaterar att bankerna lagt över ansvaret för

FAKTA

NAMN: Torsten Elofsson

POLITISKT UPPDRAG: Riksdagsledamot, KD, sedan 2022.

Ledamot i justitieutskottet, ersättare i försvarsutskottet och trafikutskottet. Representerar Skåne läns norra och östra valkrets

YRKE: Poliskommissarie

FÖDD: år 1950

BOR: i Malmö

FAMILJ: hustru och fyra barn, flera barnbarn

Det finns varken bankkontor eller tillräckligt med kantarner ifall man vill ta ut sina pengar.

service på sina kunder, istället för att tillhandahålla service.

— För många är det såklart toppen, det går att uträta ärenden snabbt och enkelt och varhelst man befinner sig: Men man måste ha de digitala verktygen och en uppkoppling.

Torsten Elofsson är god man för flera personer som inte har kapacitet att klara av detta. Många har inte kreditvärdighet.

Han ser hur digitaliseringen utelämnar flera i vårt samhälle, dels äldre, dels personer med funktionsnedsättning.

— Och tänk om man helt enkelt inte vill använda de digitala verktygen?

Han anser att en övergång till renodlad digitalisering måste ses

som diskriminerande.

Det måste finnas alternativ för den som inte kan uträta ärenden eller ha nödvändiga myndighetskontakter digitalt.

— Myndigheterna har skyldighet att erbjuda likvärdig service och bemötande – även till den som befinner sig i ett digitalt utanförskap.

För Torsten Elofsson är det en demokratifråga. Det finns också människor som inte har rätt att öppna ett bankkonto, som nyanlända och hemlösa.

— Och vad händer om det blir kris och människor vill ta ut sina besparingar? Tömma sina konton?

Det blir närapå omöjligt. Det finns varken bankkontor eller tillräckligt med kantarner hos banken.

MARIA WILHELMSON

Det är lätt att ta reda på att en person är bortrest och göra inbrott.

Offentlighetsprincipen underlättar för brottslingar

När det gäller kopplingen mellan det digitala samhället och bedrägerier så tar Torsten Elofsson upp hur offentlighetsprincipen fungerar, och utnyttjas idag.

Offentlighetsprincipen kom till för att myndigheter ska kunna granskas. Men i och med digitaliseringen är även uppgifter om privatpersoner lätt tillgängliga.

Var inte tanken

Vem som vill kan ta reda på grannens inkomst, vem denne bor med, ålder och telefonnummer och till och med vad hunden heter.

– Det var inte tanken med offentlighetsprincipen, säger Tor-

sten Elofsson. Det har inget med myndighetsutövning att göra.

– De sajter som tillhandahåller privata uppgifter har utgivningsbevis och ansvarig utgivare, och det är mycket svårt att hindra att ens uppgifter är offentliga. Jag tror inget annat land har denna öppenhet, säger han.

Torsten Elofsson vill att söktjänsternas publicering av personuppgifter ska begränsas.

Guldgruva för kriminella

Dessutom är det en guldgruva för kriminella. En person kan till exempel hålla koll på vilken bil som åker ombord på färjan till utlandet eller står parkerad utanför ett köpcentrum. Och direkt kommunicera vidare till en kumpan att det är fritt

fram att göra inbrott i bilägarens bostad.

När det gäller bedrägerier så är det också enkelt att stadsdel för stadsdel kartlägga var de äldre bor. Och sätta igång att ringa alla som fyllt till exempel 75 år.

Ökad ensamhet

En annan sak som digitaliseringen medför och som Torsten Elofsson tar upp, är den ökade ensamheten. När alla sitter hemma vid datorn och uträttar sina ärenden minskar möjligheten till naturliga träffpunkter i vardagen. Då kan den lokala matbutiken bli den enda träffpunkten – om man inte beställer sina matvaror via nätet, för då försvinner även den.

MARIA WILHELMSON

Roboten Anna ser till att du får din medicin

FOTO: EVONDOS

En robot som ser till att medicin delas ut i tid.

Digitala lösningar finns idag i omsorgen, till exempel mattor som reagerar och signalerar till hemtjänsten om någon som har dålig balans kliver ur sängen mitt i natten och ramlar, eller kameror som övervakar.

Sådan övervakning kan vara av godo, den som sover slipper bli störd av att någon kommer in och tittar till mitt i natten, och personalen kan hålla koll på håll.

Att robotar ska delta i omsorgen kan ju låta lite otrevligt — ska den så viktiga mänskliga kontakten rationaliseras bort mer och mer?

Men det finns robotar som istället kan öka möjligheten till mer tid för mänsklig kontakt, och roboten Anna är en sådan.

Det är en apparat man har i hemmet och som är programmerad så att den doserar medicin som ska intas, ibland flera gånger om dagen och kanske till kvällen.

Sverige är ett land med olika förutsättningar för hemtjänst och hemsjukvård. Det är stora skillnader mellan att arbeta i en stadsdel med korta avstånd mellan omsorgspersonal och kund, och på landsbygden där avstånden är långa.

Rätt tid för medicinering

Med Anna kan man slippa att personal tar bilen flera mil, flera gånger om dygnet, enbart för ett snabbt besök för att dela ut medi-

cin. Det är varken miljösamt eller tidseffektivt. Och dessutom kan det vara svårt att passa rätt tid för medicinering, då flera besök hos kunder görs varje dag. Med läkemedelsroboten har leveranssäkerheten i medicinutdelningen varit god, vilket inte minst märktes under pandemin då många i personalen var sjukskrivna.

Roboten Anna signalerar när det är dags för medicin, och tablettorna levereras. Om personen inte tar sin medicin så varnar Anna så att hemtjänsten kan ta kontakt. Det är lite som ett extra trygghetslarm.

Anna kan förstås bara användas för den som vill ta sin medicin men inte klarar av att helt ta ansvar för medicineringen på egen hand.

Man kan inte vara dement till exempel, och man måste veta hur och vem man kontaktar vid tekniska problem.

Att ha Anna i sitt hem är ett val som kunden gör. Det är för den som bor i egen lägenhet, inte i omsorgsboende.

Det är företaget Evondos som står bakom denna uppfinning.

Testad i Södertälje

Den testades i ett projekt i Södertälje. Projektet genomfördes i samverkan mellan Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Stockholm, Capio närsjukvård AB och Evondos.

Det har utvärderats och Capio står bakom en slutrapport. Den är i stort sett positiv. Vinsterna för den enskilde och för vården/hemtjänsten är tydliga. Patientsäkerheten är mycket hög.

Det är de ekonomiska aspekterna som behöver ses över. Intäkter för personliga besök faller bort för vårdgivaren, vilket å andra sidan blir besparingar för regionen. Och vem ska betala för roboten?

Den finns nu i flera kommuner, och här kan man läsa mer: www.evondos.se

MARIA WILHELMSON

Dags för gemenskap på recept

Läkare kan ordinera fysisk aktivitet i dag. Nästa steg kan bli social samvaro. För att ytterligare motverka fysisk och psykisk ohälsa.

Sverige har en minister som är mycket engagerad i att förbättra hälsan, både den fysiska och psykiska, och de hänger ihop. Det är Socialminister Jakob Forssmed, KD. Han har bland annat ansvarsområdet folkhälsa, där idrott och motion ingår.

Att hålla sig igång fysiskt motverkar många fysiska välfärdssjukdomar men även psykisk ohälsa.

Möjligheten för läkare att ordinera fysisk aktivitet genom recept (FaR) finns idag. Men utnyttjas inte tillräckligt, anser ministern. Det är dessutom stor skillnad på hur mycket eller litet FaR skrivs ut i olika delar av Sverige.

– Postnumret ska inte avgöra tillgången till FaR, säger Jakob Forssmed. Det är inte jämlikt.

Därför har regeringen beslutat om en satsning på FaR med 50 miljoner i år, som ska följas av fler och så småningom bli permanent med 100 miljoner årligen.

– FaR kan fungera väl vid till exempel högt blodtryck, diabetes men även vid mild till måttlig depression, säger socialministern. För vissa är fysisk aktivitet en lika effektiv behandlingsmetod som läkemedel, dessutom med få biverkningar.

Insatser mot ensamhet

Jakob Forssmed har länge som kristdemokrat, även innan han blev minister, engagerat sig för att uppmärksamma, bryta och motverka ofrivillig ensamhet, särskilt i de äldre åldersgrupperna.

Regeringen har bestämt att satsa 145 miljoner för att kommunerna ska göra insatser för att motverka ensamhet, särskilt hos äldre.

I till exempel Kalmar län får kommunerna 4,6 miljoner för att söka upp seniorer som annars är svåra att nå, och som kan ha problem med ensamhet och isolering. De ska få veta vad kommunen och civila organisationer kan erbjuda i form av olika aktiviteter.

Det är alltså inte den uppsökande verksamheten med samtal som ska ses som åtgärder mot ensamhet, dessa ges i flera kommuner, utan den sociala samvaro som kan följa på dessa.

Behövs kunskapscentrum

I Umeå finns Ingeborg Nilsson, professor i arbetsterapi vid universitetet. Hon forskar om äldres ensamhet.

I en debattartikel i DN Debatt 25/12 2022, skriver hon tillsammans med Ida Kåhlin, förbundsordförande för Sveriges arbetsterapeuter, att trots att kunskap finns så görs för litet för att motverka den ofrivilliga ensamheten.

Precis som KD Senior vill, och KD har slagit fast på ett riksting, så anser Ingeborg Nilsson och Ida Kåhlin att det behövs ett nationellt kunskapscentrum i Sverige om äldres psykiska ohälsa, där man kan samordna den kunskap som finns och bidra till utveckling på området.

Nästa steg kan bli att läkare får ordinera social aktivitet på recept, kanske kan det få förkortningen SaR, som ett medel mot ensamhet och depression.

För debattörerna har även just detta förslag, att läkare ska kunna skriva ut social aktivitet på recept.

Det finns sedan flera år tillbaka i Storbritannien, där man dessutom har en minister som arbetar mot ensamhet. En sådan minister har KD föreslagit.

I Storbritannien erbjuds recept där den enskilde kan få stöd i att få kontakt med föreningsliv och andra insatser för gemenskap.

Det har visat sig positivt för de äldres hälsa, och är dessutom kostnadseffektivt för samhället.

MARIA WILHELMSON

Körsång är en populär gemenskap som skulle kunna ordinerars genom ett recept på social aktivitet.

Mångkultur berikar hemtjänsten

Thomas sitter i favoritfåtöljen med cigarettröken svävande runt huvudet. Här sitter han för det mesta, framför tv:n och omgiven av dokument, papper och välfyllda bokhyllor.

Thomas har under flera år varit beroende av sin rollator, men efter att för två år sedan ha hamnat på sjukhus med svåra frakturer, uppmärksammades hans situation. Han lever ensam, närmsta anhörig är brodern med familj som bor i en annan stad. Vänkretsen har tunnats ut med tiden.

På sjukhuset föreslog man att Thomas skulle flytta till ett omsorgsboende, åtminstone en tid.

— Men jag sa nej, jag ville hem! berättar han.

Och så blev det, men ansvariga i stadsdelen såg att han behövde hjälp. Idag har han hemtjänst varje dag. Och han är så nöjd.

— Vet du vilka som är mina nya vänner? Jo, hemtjänsten, säger han med eftertryck.

Han gillar alla, även om han har sina favoriter. Att samtala går bra, trots att majoriteten inte har svenska som modersmål.

Thomas har lärt känna flera, vet vad deras barn heter, om deras bakgrund och liv idag.

Han berättar gärna i Senior-Aktuellt men vill varken ha med sitt efternamn eller vara med på bild.

Denna nöjda kund gör att jag söker upp Kungsholmens kommunala hemtjänst, för att höra om hur de arbetar och hur personalen upplever sitt arbete.

God samvaro

Kungsholmens kommunala hemtjänst har ganska trånga lokaler,

centralt i stadsdelen, men med ytor för personalens raster, tvätt av arbetskläder, möten och samvaro.

När jag kommer dit pågår utbildning i dokumentation och rutiner.

Jag får träffa enhetschef Rita Kyeyune Hjort och Aikaterini Asimakopoulou som främst arbetar nattpass.

— Kommunikation är det allra viktigaste, säger Rita Kyeyune Hjort. Svenska språket förstås, det är grunden, därför talar vi alltid svenska personalen emellan, och på kontoret. Svenska är norm. Och man lär

sig genom att samtala i vardagen.

— Men kommunikation är så mycket mer, tillägger hon. Det spelar ingen roll hur utbildad man är. Om man inte har rätt inställning till att man jobbar med människor i deras hem, går det inte. En god kontakt är A och O.

Det kan ibland vara så enkla saker som att säga hej då när man går.

— Personen från hemtjänsten kan vara den enda besökaren den veckan och många ser fram emot besöket. Då ska det präglas av god samvaro, även om personalen också diskar och städar.

Personalens villkor

Genom pandemin uppmärksammades hemtjänsten. Det förde med sig att man såg bristerna men också behovet av en god äldreomsorg. Och här spelar personalens villkor stor roll.

Äldreomsorgslyftet är en statlig

”Många från andra kulturer har en respektfull inställning till äldre människor, med respekt för äldres kunskaper och där äldre ses som en resurs.”

I lunchrummet hos Kungsholmens hemtjänst. Till vänster Aikaterini Asimakopoulou och till höger Ritae Kyeyune Hjort.

men svenska språket är grunden

ekonomisk satsning inom vård och omsorg i spåren av covid-19 för att höja kompetensen hos äldreomsorgens medarbetare, genom utbildning. Något som Kungsholmens hemtjänst dragit nytta av. Personal utbildas till vårdbiträden eller undersköterskor, på betald arbetstid. Flera läser svenska på betald arbetstid.

Här vill man att alla anställda ska ha en grundutbildning i vård och omsorg.

Kommunikation nyckelord

God kommunikation är viktig på flera sätt. Både Rita Kyeyune Hjort och Aikaterini Asimakopoulou återkommer till detta nyckelord flera gånger.

— Eftersom flera personer arbetar hos samma person, olika

tider på dygnet, så måste kontakten och överlämningen av information mellan personalen fungera smidigt, säger Aikaterini Asimakopoulou.

Det finns rutiner med månadsbrev där man kontinuerligt och kortfattat varje dag delar med sig av aktuell information om kunden. Den kan även anhöriga ta del av.

Personalen är indelad i grupper om fem-sex kring varje kund, så att denne inte ska behöva möta så många olika ansikten.

Hur är det med svenska språket när 90 procent av de anställda inte har svensk bakgrund?

— Som sagt, man arbetar ständigt med att alla ska vara bra på svenska, säger enhetschefen.

På hemtjänstens hemsida står det under rubriken Språk och kultur att arabiska, engelska, finska, franska, persiska, polska, ryska, somaliska, spanska, thailändska och tigrin (tigrinja) finns representerade i personalgruppen.

Rita Kyeyune Hjort säger att mångkulturen i sig är berikande.

— Många äldre svenskar talar flera språk, och tycker att det är roligt att få praktisera sina kun-

Pandemin förde med sig att man såg bristerna men också behovet av en god äldreomsorg.

Att med någon från hemtjänsten kunna gå ut och handla och sedan laga mat tillsammans hemma i köket, är uppskattat.

skaper. Många är beresta, har bott utomlands eller har barn som bor utomlands idag. Så det finns mycket att prata om.

— Sedan är det så att många från andra kulturer än den svenska har en mer respektfull inställning till äldre människor, med respekt för äldres kunskaper och där äldre ses som en resurs, säger hon.

Kungsholmens hemtjänst erbjuder många olika aktiviteter. Den som spelar ett instrument, som kanske haft musik som arbete till och med, kan få besök av musikpedagog för att musicera tillsammans. Här finns möjlighet till sällskap, någon som kan följa med till exempel på teaterbesök, till frisören eller ta en promenad.

— Ibland behövs det inte så mycket, säger Rita Kyeyune Hjort, som ser fram emot vår och sommar.

— Då kan man ta en picknick och gå ut i parken tillsammans.

Hemtjänsten levererar matlådor, men personal kan också ställa upp med att laga mat tillsammans med kunden.

— Då kan man handla tillsammans först, och sen så doftar det så gott från köket, säger Aikaterini Asimakopoulou. Ofta

lagas det typisk svensk husmanskost, men även att få prova andra länders recept är uppskattat.

Det är mycket som förbättrats efter pandemin, till exempel har kunden numera en fast omvårdnadskontakt.

När det gäller att få del av Omvårdnadslyftets bidrag så fungerar det olika i olika kommuner. Vissa är med och bekostar utbildning på betald arbetstid, så att omsorgsverksamheten får bidrag som täcker vikariekostnaden, till exempel. Så är det på Kungsholmen.

— Tyvärr, säger Rita Kyeyune Hjort, finns det många med utländsk utbildning inom annat än vård och omsorg som inte får arbete i Sverige. De kan få nej när de vill sadla om och utbilda sig till undersköterska. Motiveringen är att de redan har en utbildning. Trots att det behövs fler anställda och utbildade inom vård och omsorg, och kommer att behövas ännu fler i framtiden.

— Hälsa politikerna att de ska fortsätta satsa på hemtjänsten, hälsar Aikaterini Asimakopoulou när vi skiljs åt.

MARIA WILHELMSON

I korthet

Döv personal för döva i hemtjänst

I Jönköpings län testas en hemtjänst särskilt för äldre döva. Man hoppas att den ska bli permanent.

Projektet genomförs med pengar från Allmänna arvsfonden och det är Jönköpings läns dövas och teckenspråkiga förbund som står bakom.

Personalen består av personer som också är döva och förstås behärskar teckenspråk.

Och de har erfarenhet av arbete inom vård och omsorg.

Denna satsning stäm-

mer väl överens med KD Seniors krav på tillgång till teckentolkare i äldreomsorgen.

Mäns känslor väcks med musik

— Musik hjälper äldre män att vara i kontakt med sina känslor, ett behov de inte får så mycket utrymme för i andra sammanhang, säger musikerterapeuten Katarina Lindblad i tidningen Senioren.

Hon är verksam vid Örebro universitet och har publicerat en doktorsavhandling i ämnet.

-- För männen var musiken en fristad, en plats där de kunde vara känslolösa utan att deras manlighet ifrågasattes, säger hon.

Vontärer söks till Äldrelinjen

Minds är en organisation som arbetar med upplysning om suicid, och erbjuder samtalsstöd via telefon till människor som har självmordstankar.

De som svarar i telefon är volontärer och det är många äldre som tar kontakt, många fler än Minds

hinner med. Så därför välkomnar Minds sökande som kan avsätta tid för utbildning och sedan volontärskap.

Arvsfonden ger bidrag till äldre

Sedan år 2021 är personer fyllda 65 år och äldre en särskild målgrupp för bidrag från Allmänna arvsfonden.

Det betyder att ideella föreningar eller stiftelser med idéer om projekt som riktar sig till målgruppen, kan söka medel ur Allmänna arvsfonden.

Välkommen till KD Senior!

KRISTDEMOKRATISKA Seniorförbundet (KD Senior) är en självständig och religiöst obunden organisation med ideologisk bas gemensam med Kristdemokraterna. KD Senior är associerat till partiet, precis som Ungdomsförbundet (KDU) och Kvinnoförbundet (KDK).

MED EN KRISTEN människosyn som värdegrund verkar KD Senior runtom i Sverige för att genom opinionsbildning och förslag till politiska reformer främja äldre människors behov och intressen, rättigheter och livskvalitet.

KD Senior är också med i ESU, seniorförbundet som är associerat till den största partigruppen i Europa, EPP.

KD Senior välkomnar människor i alla åldrar som medlemmar. Vi verkar också för morgondagens seniorer! KD Senior vill förena nytänkande med livserfarenhet.

FOTO: MARIA WILHELMSON

Lars O. Molin är förbundsordförande i KD Senior. När det här numret av SeniorAktuellt trycks, har KD Senior ännu inte haft årsmöte, Seniortinget. Därför kommer ledamöterna i förbundsstyrelsen att presenteras i ett kommande nummer.

För att vara medlem i KD Senior finns inget krav på medlemskap i partiet Kristdemokraterna, men du ska dela KD Seniors människosyn och värdegrund.

KONTAKTA KD Senior om du har frågor om förbundet, gärna med ett mejl till:

info@kdsenior.se.

Vi har också en hemsida, kdsenior.se där du anmäler intresse för medlemskap.

KD Senior finns på Facebook.

VARMT VÄLKOMMEN att engagera dig i ett förbund som verkar för en politik med seniora ögon.

Sprid Senior-Aktuellt!

Vill du vara med och sprida Senior-Aktuellt bland släkt, vänner, grannar och arbetskamrater?

Tidningen finns på vår hemsida, kdsenior.se, att läsa som pdf eller skriva ut.

Vill din avdelning trycka upp den lokalt så kontakta Maria Wilhelmson på mejladress: info@kdsenior.se

Läs vårt politiska program

En politik med seniora ögon heter KD Seniors politiska program.

Här berättar vi kort och informativt om förbundets politiska förslag inom en rad fokusområden:

- Vård och omsorg
- Friskvård och förebyggande vård
- Idéburna organisations viktiga roll

- Kultur
- Trygghetsfrågor
- Bostäder och boende
- Ekonomi

Med opinionsbildning om våra förslag vill vi påverka politiken, både Kristdemokraternas och i övrigt. I många fall överensstämmer KD Seniors politik med Kristdemokraternas, i

andra vill vi påverka så att vår politik även blir partiets.

KD Senior anser att det behövs en internationell äldrekonvention som ska tillvarata seniorers intressen i samhällslivet.

En politik med seniora ögon finns att läsa på kdsenior.se.

Gästkrönika

Pojkars behov förbises i skolan

Att pojkars behov inte tillgodoses i svensk skola är en enormt viktig fråga som över huvud taget inte nämns i debatten. Det har införts en så kraftig feministisk ideologisering att det är politiskt inkorrekt att ens nämna att vi gör fel mot hälften av eleverna. Det startas inga projekt för att stärka pojkar och det är svårt att få tag på relevant statistik. De röster som hörs kommer ofta från psykologer som behandlar pojkar och återger enskilda fall. Att köra över elevers behov för att tillgodose ideologiska prioriteringar är dock inte något nytt i svensk skola.

Den för pojkarna negativa utvecklingen kan sägas inledas 1962, då grundskolan infördes. Förändringarna drabbade inte bara pojkar men man kan argumentera för att den skolformen missgynnade pojkar mer än flickor. Det nya sammanhållna högstadiet ersatte yrkesskolor för 14-16-åringar och möjlighet att arbeta som springpojke eller hjälpa föräldrarna i deras rörelse. Det ersatte också mer teoretiskt inriktade realskolor. Teoretiskt lagda elever fick mindre teori och praktiskt lagda fick mindre praktik. Plötsligt skulle alla tonåringar göra exakt samma sak för att öka jämlikheten. Pilotförsök hade visat att det förekom mycket bråk i nya högstadielklasserna och att kunskaperna sjönk märkbart för sådana elever som ville gå vidare till teoretiskt gymnasium, men det brydde sig lagstiftarna inte om.

Flickor visade större anpassningsförmåga till den nya situationen och förändringarna kom att medföra en långsam förskjutning i resultaten mellan pojkar och flickor. Det är välkänt att pojkar brukar reagera positivt på

”Det startas inga projekt för att stärka pojkar och det är svårt att få tag på relevant statistik”

klara regler och tydliga mål och att de gärna vill tävla. Det finns tecken på att speciellt pojkar för att mogna behöver utsättas för krav och övervinna motstånd. Den nya andan var tvärt om att alla har rätt att lyckas utan ansträngning, och lyckas de inte är det lärarnas fel.

Nu är ett modeord i skolan ”anpassning”. När en elev, ofta en pojke, inte kan eller vill följa klassens rytm ska det ordnas en anpassning. Däremot får elever inte välja en helt annan studiegång utan allt ska ske ”inom klassens ram”. Om det funnes valmöjligheter som verkligen vore annorlunda, behövde elever inte utsättas för utredningar och anpassningar och känna att de inte håller måttet.

Situationen blir inte bättre av att skolan lär ut en feministisk agenda där män framställs som förtryckare av kvinnor. Skolan är dessutom en arbetsplats där nästan bara kvinnor arbetar. Trots att det går alltså sämre för pojkar både studiemässigt och när det gäller social anpassning, fortsätter man att starta projekt för att stödja flickor.

Idagens skola ser vi att allt fler pojkar får låga betyg och anmärkningar på uppförandet. Många flyr också in i en egen värld av dataspel och sociala medier. Vi har fått fenomenet hemmasittare som vägrar att gå till skolan. När föräldrar och lärare försöker tala med pojkarna i fråga svarar dessa inte eller säger ”jag vet inte” eller ”jag bryr mig inte om det”. Ändå är det inga debattörer som ifrågasätter grundskolans organisation och inriktning.

INGER ENKVIST
 Författare och professor emerita
 i spanska vid Lunds universitet